

2021-04-15
S2021/03523 (delvis)

Socialdepartementet

Folkhälsomyndigheten
171 82 Solna

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala

Uppdrag om insatser för hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion

Regeringens beslut

Regeringen ger Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram förslag till nationella mål med indikatorer för att ge en tydlig inriktning för arbetet med hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i Sverige.

Arbetet ska utgå från Sveriges folkhälsopolitiska mål om att skapa samhällseliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa i hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna under en generation, samt dess delmål Ett samhälle som främjar ökad fysisk aktivitet och bra matvanor för alla (prop. 2017/18:249 God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik) samt, Sveriges miljömålssystem och mål och uppföljning av Agenda 2030. Vid genomförandet av uppdraget ska samråd ske med andra berörda myndigheter såsom Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och Konsumentverket. I uppdraget ingår även att föra en dialog med livsmedelsbranschen, kommuner, regioner och andra aktörer.

Livsmedelsverket och Folkhälsomyndigheten ska gemensamt redovisa uppdraget senast den 31 januari 2024. En gemensam delredovisning med en plan för genomförandet av arbetet ska lämnas senast den 31 augusti 2021 till Regeringskansliet (Socialdepartementet och Näringsdepartementet). Ytterligare en delredovisning ska lämnas senast den 31 januari 2023. Folkhälsomyndigheten respektive Livsmedelsverket får för uppdragets genomförande använda 1 000 000 kronor vardera under 2021. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 18 God vård och folkhälsa. Medlen utbetalas av Kammarkollegiet under 2021 engångsvis efter rekvisition. Rekvisitionen ska ske senast den 1 december 2021. Medel som inte har

utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2022. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, återbetalning och redovisning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Regeringen beslöt 2016 att ge Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket i uppdrag att ta fram underlag till insatser för att främja hälsa relaterad till matvanor och fysisk aktivitet. Bakgrunden var att ohälsosamma matvanor är en av de största riskfaktorerna för ohälsa och för tidig död i Sverige. Myndigheterna angav i sin avrapportering på att det är möjligt att främja hälsosamma matvanor och fysisk aktivitet på befolkningsnivå.

Forskning visar att insatser för hälsosamma matvanor och fysisk aktivitet behöver vara långsiktiga och riktas till både individ och samhälle, att offentlig sektor är viktig, samt att nationella mål, indikatorer och uppföljning är nödvändiga för att insatserna ska vara effektiva. Det behöver vara enkelt att leva hållbart och matmiljön runt konsumenten är avgörande, inte minst för barn och ungdomar. Samhälleliga insatser som ger alla förutsättningar för en miljömässigt hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion behöver prioriteras för att minska ojämlikheten i hälsa samt för klimatet och miljön. Det finns stora skillnader mellan olika grupper i befolkningen, både vad gäller livsstil och insjuknande i de stora folksjukdomarna. Forskning visar att socioekonomiskt utsatta grupper äter sämre och är mer drabbade av hjärt- och kärlsjukdom, typ 2-diabetes, cancer och fetma. En viktig fråga är därför att öka jämlikheten i hälsosam och hållbar livsmedelskonsumtion. Det finns även skillnader mellan flickor och pojkar samt mellan kvinnor och män. Förekomsten av övervikt och fetma ökar med åldern och i alla åldersgrupper finns det könsskillnader. Män dör oftare i förtid av de vanligaste folksjukdomarna och är även överrepresenterade när det gäller övervikt. Sedan 1980 har förekomsten av fetma tredubblats hos vuxna och i dag är varannan svensk överviktig eller fet. Ohälsan orsakar även kostnader både för samhället och för individen, och enbart fetma uppskattas kosta samhället ca 70 miljarder kronor per år.

Våra matvanor påverkar hälsan direkt, men har även en indirekt påverkan på andra aspekter som inverkar på hållbarheten i livsmedelssystemet, exempelvis kreativitet och innovation liksom frågor om klimat och miljö.

Riksdagen antog den 17 december 2020 det nationella målet att Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt (prop. 2019/20:188). Det balanserade och integrerade förhållningssättet till hållbarhetens ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner är centralt för att kunna uppnå det svenska målet. Det är således av stor betydelse att vid utformning av specifika mål, genomförande av insatser och utformning av åtgärder, exempelvis vad gäller vilken mat vi väljer att äta, beakta hur det kan bidra till en stärkt samstämmighet. Det är angeläget att arbeta för en hållbar livsmedelskonsumtion utifrån hälsa, men med ett integrerat och balanserat perspektiv i förhållande till andra mål och målsättningar för att bidra till stärkt samstämmighet i politiken.

Närmare om uppdraget

I maj 2019 gav regeringen Folkhälsomyndigheten i uppdrag att utveckla en stödstruktur för politikområdesmål, bestämningsfaktorer och indikatorer (S2019/02381). Utgångspunkten för uppdraget var det övergripande folkhälsomålet och de åtta målområdena. Folkhälsomyndigheten har återrapporterat regeringsuppdraget om att utveckla en stödstruktur för det statliga folkhälsoarbetet, som möjliggör systematiska och samordnade insatser för en god och jämlik hälsa. Den stödstruktur som myndigheten presenterade behöver kompletteras. Därför ska myndigheterna föreslå hur mål för hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion i Sverige ska utformas och även lämna förslag på relevanta delmål. Syftet med uppdraget är att skapa en struktur för att ge en tydlig inriktning för arbetet med en hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion. Myndigheterna ska även utforma indikatorer för uppföljning av målen och lämna förslag på relevanta insatsområden. Vid utformning av målen och indikatorerna ska myndigheterna särskilt beakta frågor om den offentliga måltiden samt hur mat exponeras för konsumenten.

Genom att skapa samhälleliga förutsättningar för en hållbar livsmedelskonsumtion kan de sociala skillnaderna i hälsa minska samtidigt som även indirekta oönskade effekter av konsumtionsmönster motverkas. En sådan förändring kräver att många aktörer bidrar, att aktiviteter inriktas mot gemensamma mål och att arbetet fokuserar på de viktigaste bestämningsfaktorerna för en hållbar och hälsosam livsmedelskonsumtion. Fastställda nationella mål och indikatorer för en hållbar livsmedelskonsumtion kommer

att vara vägledande för regionernas och kommunernas folkhälsoarbete liksom för näringslivet.

I uppdraget ska jämställdhetsaspekter beaktas genomgående. För 2022 och 2023 beräknar regeringen avsätta 2 000 000 kronor per år för uppdragets genomförande.

På regeringens vägnar

Ardalan Shekarabi

Erika Borgny

Kopia till

Statsrådsberedningen/Internrevision
Finansdepartementet/Ba
Regeringskansliets förvaltningsavdelning/Ekol
Kammarkollegiet
Kemikalieinspektionen
Konsumentverket
Naturvårdsverket
Sveriges Kommuner och Regioner